

عنوان مقاله:

بررسی ژئوپولیتیک و ژئواکونومیک خزر در ابعاد امنیتی منطقه ای و جهانی

محل انتشار:

همایش آمایش سرزمین، جایگاه خزر و چشم انداز توسعه گیلان (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسنده:

مهدی مظفری زاده - کارشناسی علوم سیاسی

خلاصه مقاله:

پیدایش نظریه های ژئوپولیتیک قرن حاضر در جهان غرب، ناشی از فضای سیاسی خاص این دوران است. در اواخر قرن نوزدهم، جهان شاهد پیشرفتهای فوق العاده ای در خصوص تسلط فیزیکی بر جهان بوده است. پایه و اساس این تفکرات را ملل اروپایی بنیان نهاده بودن و سپس آمریکاییها نیز بر آن افزودند. در بحرانهای علمی بود که تفکر ژئوپولیتیک قرن بیستم متولد شد، به عبارت دیگر این علم زمانی خود را مطرح کرد که جدال بین طرفداران مادیت و معنویت برای هدایت جامعه، با بهره گیری از علوم و فنون و تکنیک به اوج خود رسیده بود و دیگر انسانها به عنوان برادر و برابر به یکدیگر نگاه نمی کردند بلکه طبیعت آنان گرایش هجومی پیدا کرده بود و مساله تنازع بقاء شکل می گرفت. بنیان قلمروهای ژئواستراتژیک در دوران جنگ سرد که بر اساس توان نظامی، فضای جغرافیایی و گستره ایدئولوژیک بنا شده بود به دلایل فراوان از جمله هزینه بسیار بالای تسلیحات نظامی و پشتیبانی از کشورهای اقماری، ظهور انقلاب تکنولوژیک و گسترش ارتباطات، با فرو ریختن دیوار برلین از هم پاشید. در این بین با کاهش نقش مسایل نظامی و ایدئولوژیک، جناح بندیها و رقابتهایی که بین دو ابرقدرت و هم پیمانان آنها بر پایه عامل نظامی تعریف و تفسیر می شد، سستی گرفت و عوامل انسانی و منابع اقتصادی بعنوان شاخص توسعه و قدرت برتر معرفی گردید. هم اکنون مناطق استراتژیک برپایه میزان تولید ناخالص ملی، منابع انسانی و منابع طبیعی دسته بندی می شوند. بطور مشخص ملاک قدرت در سده بیست و یکم، توانمندیهای اقتصادی در سطح بین المللی و کنترل نظام تولید، عرضه و مصرف کالاهای اقتصادی است. و به همین لحاظ مناطق ژئواستراتژیک منطبق با مناطقی است که منابع سرشار طبیعی بویژه منابع انرژی و نیز تولید ناخالص ملی چشمگیر دارند. بدین لحاظ منطقه خاورمیانه، بویژه حوزه خلیج فارس و دریای خزر به علت در اختیار داشتن بیش از 70 درصد منابع تولید انرژی (نفت و گاز)، نقش ژئواکونومیک ویژه ای در قرن 21 بازی خواهد کرد. جمهوری اسلامی ایران که بعنوان یک کشور مهم از دید استراتژیک در دوران جنگ سرد مطرح بود، اکنون با عامل اقتصادی (ژئواکونومیک) منطبق شده است. و موقعیت منطقه ای آن در دوران جنگ سرد، به موقعیت ممتاز بین المللی در عرصه جهانی بدل گشته است. این موقعیت استثنایی، جایگزین ناپذیر بوده و نقش محوری در تدوین استراتژیهای مربوط به منظومه های قدرت جهان در سده حاضر خواهد شد. بطوری که ایران با تسلط طبیعی بر تنگه هرمز و جزایر استراتژیک اطراف آن و همچنین هم مرز بودن با دومین منبع نفت و گاز جهان در شمال، موجب می گردد جایگاه جمهوری اسلامی ایران بعنوان یکی از نقش آفرینان اصلی استقرار صلح و ثبات بین المللی در سده بیست و یکم باشد. جمهوری اسلامی ایران نیز باید به تدوین یک دستور کار ژئوپولیتیک بپردازد که هم جوابگوی مشکلات و مطالبات منطقه ای و جهانی باشد و هم به نحو بسیار مطلوب برآورده منافع ملی و تحقق آرمانهای انقلاب اسلامی باشد. مقدمه کشور جمهوری اسلامی ایران به لحاظ موقعیت در جنوب غربی آسیا و بخش وسیعی از فلات ایران را در برمی گیرد ...

کلمات کلیدی:

ژئوپولیتیک، ژئواکونومیک، خزر، ایران، حقوق،

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/584775>

